

Saksframlegg

PROGRAM FOR KVALITETSUTVIKLING I TRONDHEIMSSKOLEN 2010

Arkivsaksnr.: 10/18803

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet støtter de prioriteringer som er gjort i *Program for kvalitetsutvikling i Trondheimsskolen* for 2010.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til at programmet brukes til søknad om statlige kompetansemidler til etterutdanning av lærere for 2010
3. Formannskapet støtter det foreslåtte budsjett for bruk av kompetansemidler for 2010
4. Formannskapet bed rådmannen komme tilbake med en sak om videreutdanning av lærere ved årsskiftet 2010/11

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

Bakgrunn

Trondheim har det siste tiåret utviklet treårige program for kvalitetsutvikling av skolen. Disse har i all hovedsak dreid seg om etter- og videreutdanning av lærere innenfor utvalgte områder, og opplegg rettet direkte mot elever for å gi dem et variert tilbud. Vi er nå i gang med fjerde treårsprogram, *Program for kvalitetsutvikling i Trondheimsskolen 2009 - 12*. Dette ble beskrevet i sak 09/22807 som ble behandlet i formannskapet våren 2009.

Kostnadene knyttet til disse programmene har vært dekket av statlige og kommunale midler. De kommunale midlene har vært av samme omfang hele tiåret (3.500.000,-), mens de statlige midlene har variert fra nesten 5 millioner til vel 2 millioner i 2009. Deler av dette beløpet har vært delt ut til skolene slik at de har kunnet prioritere etter- og videreutdanning av egne ansatte, ut fra egne behov.

I sak 22807/09 orienterte rådmannen om den nye statlige kompetansestrategien, *Kompetanse for kvalitet*, som i hovedsak prioriterer videreutdanning av lærere (kompetansegivende videreutdanning i fag), og nedtoner tidligere fokus på etterutdanning (kurs, oppdatering av metodisk kunnskap, nettverk mellom skoler og lærere). Denne strategien har som konsekvens at de statlige kompetansemidlene fra 2010 i stor grad brukes til å kjøpe studieplasser ved høyskoler og universitet og til stipend til lærere. Det medfører en sterk reduksjon i midlene til kommunene til bruk til etterutdanningstiltak.

Denne saken beskriver det dilemma kommunen står overfor når en innenfor trange rammer skal ivareta en nødvendig videreutdanning av lærere som støttes av øremerket statlig støtte, (men som samtidig krever en stor egenandel fra kommunene), og en nødvendig etterutdanning for å oppdatere og videreutvikle læreres kompetanse.

Budsjettet for 2010 viser at det er mulig å balansere dette inneværende år, men at problemet vil øke i 2011 fordi budsjettet da vil være enda trangere.

Saken skal også brukes som grunnlag for søknad om midler fra Fylkesmannen til etterutdanningstiltak for 2010.

Kort om den statlige strategien *Kompetanse for kvalitet*:

Kompetanse for kvalitet kan i sin helhet leses her:

www.regjeringen.no/nb/dep/kd/sok.html?id=87060&quicksearch=Kompetanse+for+kvalitet

Staten går inn med omfattende midler for å kunne tilby gratis videreutdanning til lærere innenfor prioriterte områder. Det er inngått en sentral avtale mellom KS, utdanningsorganisasjonene og Kunnskapsdepartementet som sikre lærere rett til frikjøp fra undervisning i 40% av lærerstillingen for å ta 30 studiepoeng og 80% frikjøp for å ta 60 studiepoeng. Kostnaden ved slikt frikjøp skal i følge avtalen dekkes av stat og kommune, halvparten hver.

Videreutdanningstilbudene er lagt til lærerutdanningsmiljø spredt utover landet slik at lærere som tar videreutdanning ikke kan forvente å få det faget de ønsker i sin region. Det påfører skoleeier ekstra kostnader fordi kommunene er pålagt å dekke utgifter til reise og opphold i forbindelse med studietilbudet. I tillegg kommer sentral avtale om fri til eksamensforberedelse og eksamensdager.

Begrunnelse for etter- og videreutdanning av lærere:

Nasjonale og internasjonale forskningsmiljø poengterer verdien av å ha lærere med høy faglig kompetanse. Hovedbegrunnelsen for dette ligger i at forskning viser at lærerens kompetanse i et fag er med på å øke elevenes motivasjon for arbeid med faget og dermed også det faglige utbytte. Det er derfor viktig at læreren har faglig fordypning i de fag/tema hun underviser i. Dette har rådmannen tidligere redegjort for i flere politiske saker som bl.a. Realfagsatsing i Trondheimsskolen (08/37817), Strategier og tiltak for utvikling av lærerrollen (08/2496), Rektorenes arbeidssituasjon og skoleledelse i Trondheimsskolen (09/7730) og Melding om utdannings- og yrkesrådgiving i grunnskolen i Trondheim (08/29279).

På landsbasis viser undersøkelser at kun 60% av lærerne i grunnskolen har faglig fordypning i fag de har ansvar for. Det er ikke foretatt nøyaktige kartlegginger i Trondheim når det gjelder dette, men tilbakemeldinger fra skolene knyttet til personalplaner og kompetansebehov tyder på at problemet er noe mindre her i byen, spesielt på ungdomstrinnet. Behovet for større faglig fordypning er størst på barnetrinnet hvor lærere oftere underviser i fag de ikke har fordypning i.

Samtidig er det i en by som Trondheim svært viktig å satse på etterutdanning av de lærerne som har behov for det. Selv om mange har fordypning i fag de underviser i, så er behovet for faglig oppdatering og påfyll stort, spesielt i tider hvor utdanningspolitikken skifter raskt og hvor enkelte fagområder stadig utvikler seg.

I tillegg har fokus de siste årene vært på tilpassa opplæring og elevvurdering, som grunnlag for oppfølging av den enkelte elev. Det krever stor kompetanse i varierte vurderingsformer, noe som er en stor utfordring for mange lærere.

Det poengteres mer og mer at lærernes kvalifisering må være en kontinuerlig og livslang prosess. Dette krever kontinuerlig satsing på etterutdanning i form av kurs og konferanser, veiledning, lokal skoleutvikling, erfaringsdeling og nettverksarbeid.

For å lykkes med dette kreves det en forutsigbar økonomisk ramme. Det har skolesektoren i Trondheim hatt fram til i dag. Nå kan det se ut til at den nye statlige strategien, kombinert med stramme kommunale rammer, er i ferd med å endre på dette.

Kort om videreutdanning av lærere i Trondheim

Trondheim har i løpet av det siste tiåret utviklet gode samarbeidsavtaler med skoler og lærere om støtte til videreutdanning. Denne støtten har vært på 1000 kr pr. studiepoeng og blitt gitt som stipend eller midler til frikjøp. Mange lærere har benyttet seg av denne støtten og sagt seg fornøyd med den - fordi det tidligere har vært opp til den enkelte lærer å finansiere egen kompetanseheving. I tillegg gir videreutdanning økt lønn etter faste avtaler.

Fra 2009 er det ikke vært mulig å inngå kontrakter av denne art lenger. Den nye kompetansestrategien *Kompetanse for kvalitet* setter klare rammer for hvordan videreutdanning av lærere skal foregå. Den har økt den kommunale kostnaden betraktelig og samtidig gjort det mer attraktivt for mange lærere å ta videreutdanning. Læreryrket er hektisk, og det har tidligere vært vanskelig for mange å kunne kombinere jobb og studier. Med det omfanget som nå tilbys for frikjøp, ønsker mange lærere å starte på videreutdanning.

I sak 09/22807 redegjorde rådmannen for at det, innenfor de økonomiske rammene som lå for 2009, var mulig å innvilge videreutdanning for 20 lærere med 30 studiepoeng pr år. Dette utgjør for 2010 en kostnad på 2 millioner. I tillegg er det kostnader knyttet til lærere på "gammel" avtale – som er i ferd med å avslutte sine studier.

Seksten av de som startet med videreutdanning i 2009 har søkt om å få gå videre med studiene i 2010. Ut fra statlige føringer om at studentene skal fullføre 60 studiepoeng, har rådmannen gitt disse prioritet. Det vil si at vi kun kan tilby oppstart for 4 nye lærere høsten 2010.

Rådmannen har uttrykt ønske om å kunne trappe opp antallet lærere på videreutdanning fra høsten 2010. Dette mener rådmannen ikke er mulig innenfor de eksisterende rammer. En slik opptrapping ville gå på bekostning av en allerede redusert plan for etterutdanning knyttet til ulike prosjektsatsinger, hvor det er inngåtte avtaler om skolering og tilsatt prosjektledere.

Hva ønsker skolene

Skolene har deltatt i evaluering av *Program for kvalitetsutvikling i Trondheimsskolen 06-09*. Denne evalueringen ligger oppsummert på kommunens nettsted for kompetanseutvikling i skolen

www.trondheim.kommune.no/skolekvalitet

Tilbakemeldingen fra skolene i Trondheim viser at de ønsker å gi lærere som har behov for det, tilbud om videreutdanning. Men de poengterer at behovet for etterutdanning er meget stort og at rådmannen ikke må redusere denne ytterligere. Flere sier at to millioner til videreutdanning gir et løft for ca 1% av Trondheimsslærerne, mens samme sum til etterutdanning kan videreutvikle og skolere lærerteamene på mange skoler i flere fag – altså nå atskillig flere.

Trondheim kommune

Rektorene sier at skolene har forskjellige behov, og de hevder at en andel av kompetansemidlene bør tildeles skolene for å dekke lokale behov og prioriteringer.

Trondheim kommune

Midler til kompetanseutvikling for 2010:

Staten har lagt inn betydelige beløp til videreutdanning til norske lærere i form av gratis studieplasser og frikjøp fra jobb. Konsekvensen av denne satsingen er at staten har redusert omfanget av kompetansemidler som kommunene kan søke på til etterutdanning. En foreløpig tilbakemelding fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sier at de "frie kompetansemidlene" for

Trondheims vedkommende vil ligge rundt 1,1 million i 2010. Dette er en reduksjon på rundt 50% fra 2009.

Staten har hvert år lagt føringer for hvilke fagområder som skal styrkes gjennom bruk av disse midlene. For 2010 er dette:

- vurdering
- leseopplæring
- regneopplæring
- rådgiving
- fag- og yrkesopplæring (vg skole)

Brevet som orienterer om mulighet for å søke på midler, sier at Fylkesmannen fordeler midler etter søknad fra kommunene med beskrivelse av tiltak og begrunnelse. Det poengteres at midlene primært skal benyttes til etterutdanning innenfor disse områdene.

De totale midlene til kompetanseheving i trondheimsskolen vil ut fra dette være sterkt redusert i 2010. Mer enn halvparten av de kommunale midlene er bundet opp i den kommunale andelen til frikjøp lærere som tar videreutdanning (jfr vedtak i sak 09/22807).

Trondheim har inngått avtale med 20 lærere – det utgjør 2 millioner kroner for 2010. I tillegg kommer skolenes utgifter til bøker, reise, eksamen mm. I tillegg støtter rådmannen en gruppe lærere som tar videreutdanning etter "gammel" avtale. Om lag 10 studenter vil slutføre studier i 2010. Dette utgjør en utgift på kr 300.000,-, hvis alle tar eksamen.

Når det gjelder budsjett til etterutdanning av lærere, så vil budsjettet for 2010 bestå av 1,2 millioner kommunale kroner, 1,1 million statlige kroner og om lag 2 millioner statlige kroner satt av i fond i 2009. Fondsavsetningene skyldes at aktivitetene ble satt på "sparebluss" høsten 2009, fordi den statlige budsjettreduksjonen var varslet, og fordi en pott ekstra statlige midler ble tilført i desember 2009. Mesteparten av fondsmidlene er bundet opp i aktivitet våren 2010.

Det er ut fra dette mulig å videreføre de prioriterte områdene i det vedtatte *Program for kvalitetsutvikling 2009 -12* i 2010, med noe redusert aktivitet. Det er grunn til å tro at rammen vil bli atskillig strammere i 2011 fordi det da ikke vil være mulig å overføre midler til fonds..

Denne saken har vært diskutert med utdanningsorganisasjonene og rektorene. Det er enighet om at videreutdanning er viktig. Utdanningsforbundet hevder at Trondheim kommune bør ivareta både etter- og videreutdanning. Skolelederforbundet hevder at det vil være riktig å prioritere etterutdanning innefor de rammene som her foreligger, fordi det vil gi størst effekt på trondheimsskolen samlet

Oppsummert:

Rådmannen har i denne saken redegjort for etter -og videreutdanning av lærere i Trondheimsskolen i 2010.

Trondheim kommune

Det er også presentert ulike utfordringer og dilemma knyttet til etter- og videreutdanning av lærere.

Trondheim kommune vil i årene framover ha utfordringer når det gjelder økonomi knyttet til kompetanseutvikling av lærere. Ut fra de signaler som er gitt, vil de statlige rammene til etterutdanning forbli redusert på bekostning av videreutdanning. Det betyr at den totale rammen for etterutdanningstiltak halveres i 2011 fordi det ikke er mulig å sette av midler i fonds.

Rektorer og lærere i Trondheimsskolen ønsker videreutdanning og ser stor verdi av det, men spesielt rektorene poengterer at etterutdanningen er viktigst for å få til den ønskede kompetansehevingen av større lærergrupper. Med trange økonomiske rammer når man flere ved å satse på etterutdanning.

Rådmannen ser ut fra dette at det er to veier å gå i 2011, enten å stoppe videreutdanningen av lærere fra høsten 2011, når de nåværende avtalene går ut, og bruke midlene til etterutdanning

Alternativt å stoppe etterutdanning av lærere for å kunne øke antallet på videreutdanning fra 20 til 40 og slik nå flere skoler. Det vil i tilfelle innebærer å trekke seg ut av alt samarbeid om kompetanseheving med eksterne samarbeidspartnere og si opp avtalen med prosjektledere som er tilsatt i *Program for kvalitetsutvikling*.

Rådmannen ber om å få komme tilbake til dette i en seinere sak til formannskapet når rammene for 2011 er bedre kjent.

Rådmannen i Trondheim, 30.04.2010

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

May Johnsen
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

Satsingsområder etter- og videreutdanning av lærere 2010

Budsjett 2010 Kompetanseutvikling i Trondheimsskolen

... Sett inn saksutredningen over denne linja